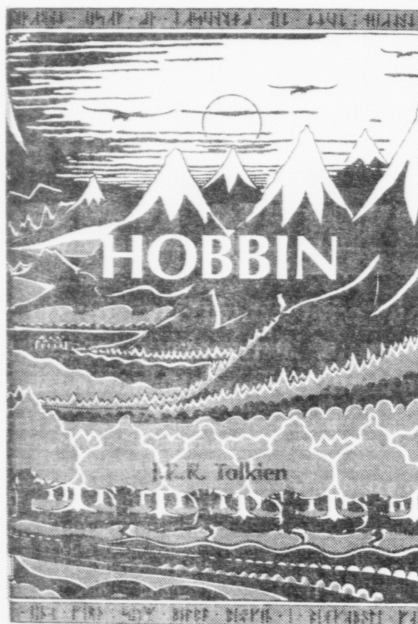

Fyri tíggu árum síðani var í útvarpinum ein sera spennandi framhaldssaga. Axel Tórgarð las eina bók, sum hann sjálvur hevði týtt úr enskum og kallaði Hobbit. Tað var Bretin J. R. R. Tolkien, sum hevði skrivað hesa ævintýrbók, sum var um forvitnisligar hendringar í einum ævintýrheimi, har ein hobbit kemur í hosið við dvørgar og í kløtur við trøll, fjallatassar og ein rættiligan dreka, sum liggur á gullinum. Henda søga var sera væl dæmd, og síðani hava mong spurt eftir, um hon ikki fór at koma út í bók.

Nú eydnaðist tað so endiliga.

Talan er um samþent við tað bretska forlagið, sum gav út hesa bók á fyrsta sinni í 1937 og síðani hevur slet fleiri milliónir av henni um allan heim. Hon er týdd til 27 mál, herundir til øll hini norðurlendsku.

Hetta er neyvan av tilvild. Tolkien var førur fyri at læra studentar sínar íslendskt, og er Hobbit júst skrivaður tá hann fekk við íslendskar fornsøgur. At lesa hesa bók er fyri okkum sum at venda aftur til tann heim, vit øll hava høvrt um í sagnum, kvæðum og ævintýrum.

Á føroyskum hevur leingi verið stórusaknur í bókum, sum foreldur kunnu lesa fyri børnum, sum eru farin um tey fimm árini. Krovini til eina slíka bók eru stór, tí

hon skal bæði hugtaka børnini og vera áhuga-verd fyri tey vaksnu.

Henda bók hevur víst seg at standa hesa roynd. Fyri børnini er hon ein spennandi søga, og fyri tey vaksnu er hon ein djúptónkt lýsing av sálarlívi og samfelagsviðurskiptum. Tað er ikki at undrast yvir, at tey eru mong, sum av goðum huga lesa hana ferð eftir ferð.

Føroyska útgávan er nágreiniliga sum tann enska við myndum sum Tolkien sjálvur hevur tekið. Fleiri av teimum eru í litum.

Tað einasta, sum ikki er sum í tí ensku bókini, eru rúnirnar. Tolkien nýtti gamlar enskar rúnir til at skriva við á dvørgakortinum, sum stendur fremst í bókini. Slíkar rúnir hava aldri verið nýttar í Føroyum, men eydnaðist tað at fáa Valdemar Dalsgaard og Jóhan Hendrik Winther Poulsen at evna til rúnir út frá teimum, sum nýttar eru á rúnasteinunum í Sandavági, har sagt verður frá um Torkil, eystmannin av Rogalandi. Rúnirnar eru vistar í bókini, so tað ber til at læra seg at lesa føroyskt, sum tað sær út, tá tað er skrivað við rúnunum!

(J. R. R. Tolkien: Hobbit. Forlagið Stíðin. Týdd til føroyskt av Axel Tórgarð. Umbrotning: Hestprent. Prentað á Cambridge University Press, Onglandi. 256 síður, prisur (innbundin) kr. 225,-)

lesarabrøv

Yvirmannasáttmálar á fiskiskipum

Tveir nevndarlímur í Føroya Skipara- og Navigatørfelag royna í bløðunum at lýsa mína stöðu til partarnar hjá yvirmannum umboð á fiskiskipum við at taka ein setning úr eini grein, eg havi skrivað. So einfalt er tað ikki, og skal her verða greitt nærri frá hesum viðurskiptum.

Fyrst skal sigast, at lønarmunurin umboð á fiskiskipum er munandi størri enn í samfelagnum annars, eisini við t.d. farmaskipum. Meðan skiparin á fiskiskipum kann fáa upp til 4 partar ella meiar, er hægsta skiparaløn í sáttmálanum hjá Navigatørfelagnum hjá farmaskipum uml. 2 partar til skiparan í mun til dekkaran.

Eisini er tað galdandi, at tað serliga er við teimum eistu sáttmálunum, at skiparin fær nógvar partar, meðan hann fær færri við teimum nýggjari sáttmálunum. Tí fær skiparin við einum ísfiskalínuskipi uml. 3,5 partar. Hesin sáttmáli man vera 40-50 ára gamal, og er gjørdur til heilt onnur viðurskipti. Skiparin á einum ísfiskatrolara uttan mun til stóðd fær 2 partar, og er hesin sáttmáli frá fyrsti í 70-unum.

Studningsskiparin hevur

ur javnað hesar sáttmálar nakað út. Serliga við línuskipum er nógur mann- ingarstuðul latin, og hesin verður latin við einum parti pr. mann. Hetta hevur so merkt, at skiparin við línuskipi í veruleikanum hevur fingið uml. 2,5 og tá er munurin til trolarskiparan ikki tann stóri.

Upprunin til júst hesa skrivning er tann parturin av nýggju fiskivinnulógnum, sum ásetir, at frá 1. apríl skal allur studningur latast sum prisiskoyti, og so skulu partarnir tinga seg fram til eitt býti, so úrslitið verður tað sama fyri allar partar. Verður hetta gjøt, so skal soveð manningartururin og serliga yvirmannapartarnir broytast í mun til verandi sáttmálar.

Men verður eingin broyting í sáttmálunum og nevnda lóggáva verður fylgd, verður úrslitið hetta:

Tær kr. 1,10, sum manningin í dag fær fyri meginpartin av veiðini, og tey kr. 0,80, sum reiðarin fær, skulu leggjast saman á prisin og bytast eftir sáttmálanum. Manningin fær tá 45% av kr. 1,90 ella kr. 0,86 pr. kg. Ella ein mink- ing uppa kr. 0,24 pr. kg.

Av hesum kr. 1,90 fær reiðarin í sin part 35% ella kr. 0,66 pr. kg. ella ein lækking upp á kr. 0,14 oyru. Hinvegin kemur t.d. skiparin at fáa 3,5 partar av studninginum, meðan hann í dag fær 1 part. Og trupulleikin í hesum forinum er júst tann, at ókingin hjá skiparanum minskar um partin hjá dekkaranum.

Eg trúgvi als ikki, at yvirmenn á línuskipum eru áhugaðir fyri eini slíkari «umfordeling», og teir sum hava gjørt lóggávuna, hava neyvan hugsað um hesi viðurskipti. Men øll hesi viðurskipti verða saktans tikin upp aftur av einum nýggjum landsstýri.

Tað er bert hetta, sum eg havi víst á.

Ógrundað illvild

Annars er greinin hjá hesum báðum merkt av eini heilt ógrundaðari illvild móti fiskimannafelagnum. Víst hevur Føroya Skipara- og Navigatørfelag sett fram krav móti FF viðv. fritíðarpengum, sum vit ikki hava viljað eftirlitkað. Vit hava roynt at fáa neyðsemmur, sum tóku hædd fyri sjónarmiðnum hjá báðum partum.

Framhald av síðu 18

taka ímóti umleið 2000 tonsnum árliga av sækjum».

Í 1989 vórðu landað 200.000 tons av kaltvatsrækjum fiskað í Norðuratlantshavinum (tal frá Seaford International oktober 1990).

Óg hesum spámanni skuldu vit lurta eftir!!

Men ótámið hugur Birgirs til at úttala seg um alt, líka frá atomvápnum til súgvievnir av blæðubuks- um, var ikki bara stuttligur, hann var eisini skaðligur.

Tí tað vóru veruliga vinnulivsmenn og kanska serliga naivir folkafløks- politikarar, sum lurtaðu eftir hansara ráðum og enná høvdu hug at fylgja teimum.

So tá Birgir var botn- negativur mótvægis svart- kjaftavinnuni frá fyrsta degi av, so hildu teir eisini, at teir skuldu royna at seta fóð fyri hesari vinnu, og tað eydnaðist eisini í fyrsta umfari.

Hver minnst ikki orðini hjá Birgir Danielsen fyrst í 80-unum: «Vit kunnu í mesta lagi selja 2.000 tons av svartkjafti og svartkjaftaurdrættum».

Hvussu nógv túsend tons eru ikki seld síðan?

Um eg ikki hoyrði skeið, so riggar Bakka- frost í letuni til at taka ímóti svartkjafti.

Tað eru ikki mangir dagar síðan, at eitt av Birgirs medvælvnum, Svend Áge Ellefsen, høtti við at spreingja samgonguna, um ikki landsstýrið gav innflutningsløyvi til ein stóran svartkjaftatrolara!!

Ja, her eru topparnir í folkafløkknum, sum ikki einaferð, ikki samdir í fiskivinnulógnum.

Men eg kann ugga meg við, at lurta vinnulivsmenn ikki eftir Birgirs ráðum, so lurtaðu teir so mikið meira eftir mínum ráðum í fiskasølulógnum.

Tí nú er Birgir farin úr Føroya Fiskasølu, og tykist sum um teir fara at leggja doyn á at hækka

søluvirðið og ikki bert gera sum Birgir gjerdi: lenaði sær afturá og skrivaði frá einvegisven- tilinum á slangi í lands- kassan.

Skemtdandi verður ofta sagt, at ein goður politikari kemur við spádómum, og tá so teir ikki ganga út, so dugir hann at forklára fólk hvi teir ikki gingu út.

Fyrirteytina um at seta skeivar spádómar fram uppfyllir Birgir Danielsen til fulnar, men eg ivist stórliga um fólk fer at góðtaka sjóforkláringsarnar, sum koma aftaná.

Svartkjaftavinnan er tibe- tur ikki áhvaldað enn, men tað mundi eydnað Birgir Danielsen at kvala samlaðu føroysku fiski- vinnuna við sínum skeiva fiskasølupolitikki, ja, hann mundi kóvt samfe- lagið alt.

So er tað nakar, sum hevur uppiðrið heitið vinnulivsskarprættari, so er tað Birgir Danielsen.

Atli P. Dam

Men istaðin hevur FSN valt at fara í rættin. Vit hava í ár verið í Føroya Rætti, Fútarættinum og Landsrættinum, og alla staðni hava vit fingið við- hald, og sjónarmiðini hjá FSN eru undirkeind. Einasta FSN hevur fingið burtur úr hesum málum, sum hava tikið mestsum alla arbeidorsorkuna hjá felagnum seinastu árinu er, at FSN er dømt at gjalda FF og reiðarafelagnum kr. 41.500 í sakarkostnaði, og rokningin frá egna sakfor- ara man neyvan vera minni.

Í meðan hevur FF roynt at útvegað størst mög- ligan fiskipart til allar um- borð. Hvussu hetta hevur eydnað særst í okkara drúgvu ársfrágreiðingum, og hoast nóg kann vera at fylast á, so hevði stóð- an hjá fiskimonnum uttan iva verið munandi verri uttan eitt FF.

Niðurstøðan er í hvussu er tann, at í staðin fyri at pilka einstakar setningar úr eini grein, sum kann nýtast sum brúsk, so er nú meira enn nakrantíð brúk fyri samstarvi milli- um allar teir, sum umboða fiskimenn.

Óli Jacobsen

P.S. Vælkomin skal hann, Birgir Danielsen, kortini vera í valstríðnum. Har draga vit eina línu — at trokka politiska ótangan Óla Breckmann úr poli- tikki. Óli er so eyður um javnaðarmenn sum falla í Havn ella Suðuroy, ser- liga letst hann harma Jákup Lindenskov.

Óli tykist ikki gaa eftir, at tað er hansara sess, vit berjast um.

Tá eg havi vunnið hann, hava Jákup, Marita, Jóannes ella onnur á javn- aðarlistanum onga neyð.

